

בש"פ 8914/13 - מדינת ישראל נגד יעקב ביטון

בבית המשפט העליון

בש"פ 8914/13

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: יעקב ביטון

בקשה שניה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק סדר
הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים),
התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: ח' בשבט התשע"ד (9.1.2014)

בשם המבקשת: עו"ד ט' נעים

בשם המשיב: עו"ד ט' ירון-אלדר; עו"ד ר' שורץ

החלטה

1. בקשה לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) להארכת מעצרו של המשיב החל מיום 18.1.2014, ב-90 ימים או עד למתן פסק הדין בעניינו בת"פ

עמוד 1

הרקע לבקשה זו הוצג בפירוט בהחלטות קודמות של בית משפט זה ועל-כן הדברים יובאו בתמצית (ראו: החלטת השופט י' עמית בבש"פ 2228/13 ביטון נ' מדינת ישראל (4.4.2013) (להלן: בש"פ 2228/13); החלטת השופט א' רובינשטיין בבש"פ 7563/13 מדינת ישראל נ' ביטון (14.11.2013) (להלן: בש"פ 7563/13)).

כתב האישום

2. ביום 21.2.2013 הוגש נגד המשיב ושתי חברות שנוהלו על ידו (להלן: החברות הנאשמות), כתב אישום המחזיק שבעה אישומים המייחס למשיב מאות עבירות על חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 ועל פקודת מס הכנסה [נוסח משולב], התשכ"א-1961. בעקבות בקשתה של המדינה לצרף עדי תביעה ותעודות ציבוריות נוספות, תוקן כתב האישום ביום 19.12.2013.

על-פי הנטען בכתב האישום המתוקן, בשנים 2011-2012 התחמק המשיב, באמצעות החברות הנאשמות, מתשלום מס הכנסה ומתשלום מס ערך מוסף על-ידי יצירת חשבוניות פיקטיביות שנכללו בספרי הנהלת החשבונות של החברות. עוד נטען, כי באמצעות החברות הנאשמות, יצר המשיב חשבוניות פיקטיביות לאחרים. בעקבות המעשים האמורים, נטען כי המשיב גרם לקופת המדינה נזק בסכום מצטבר של למעלה מ-837,600,000 ש"ח. יצוין, כי כתב האישום מייחס למשיב ביצוע של העבירות הנסיבות מחמירות נוכח התחכום הרב שבביצוען, הנזק שנגרם לאוצר המדינה, ריבוי העבירות ומשך הזמן הרב בו הן בוצעו.

הליכי המעצר

3. יחד עם הגשת כתב האישום הגישה המבקשת בקשה למעצרו של המשיב עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו. בדיון שהתקיים ביום 21.2.2013 הסכים המשיב לקיומן של ראיות לכאורה ועל קיומה של עילת מעצר. במועד זה הורה בית משפט השלום (מ"ת 42311-02-13, כב' השופטת נ' שמואלי-מאיייר) על הגשת תסקיר מעצר בעניינו של המשיב. תסקיר כאמור הוגש ביום 18.3.2013. במסגרתו, בין היתר, עמד שירות המבחן על נסיבותיו האישיות של המשיב ובחן את חלופת המעצר שהוצעה על ידו. שירות המבחן סבר כי החלופה שנבחנה הולמת ובכוחה לאיין את מסוכנותו של המשיב, ועל כן הומלץ על שחרורו לחלופה. במועד זה (18.3.2013) החליט בית המשפט לקבל את המלצת שירות המבחן, והורה על שחרורו של המשיב למעצר בית מלא בתנאים מגבילים.

על החלטה זו הגישה המבקשת ערר לבית המשפט המחוזי. ביום 21.3.2013 קיבל בית המשפט המחוזי (עמ"ת 39678-03-13, כב' הנשיא י' אלון) את הערר והורה על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים. נקבע כי אין בחלופת המעצר להפיג את מסוכנותו של המשיב ויש להותירו במעצר. בקשת רשות ערעור שהגיש המשיב על החלטה הנ"ל לבית משפט זה נדחתה ביום 4.4.2013 (בש"פ 2228/13). ביום 30.7.2013 הגיש המשיב בקשה לעיון חוזר במעצרו. במסגרת הדיון בבקשה הוגש תסקיר מעצר נוסף, בגדרו ציין שירות המבחן כי הוא התרשם שחלה הפחתה ברמת הסיכון

הנשקפת מהמשיב והומלץ בה על שחרורו לחלופת מעצר. ביום 15.9.2013 דחה בית המשפט (כב' השופט הבכיר ח' נחמיאס) את הבקשה לעיון חוזר, שהתמקדה בסוגיית משקל הראיות, והורה על המשך מעצרו של המשיב.

4. משלא נסתיימו ההליכים בעניינו של המשיב תוך תשעה חודשים, הוגשה לבית משפט זה בקשה ראשונה להארכת מעצרו. ביום 14.11.2013 קיבל בית המשפט את הבקשה, ומעצרו של המשיב הוארך ב-60 ימים (בש"פ 7563/13). בהחלטה זו עמד השופט א' רובינשטיין על הדחיות הרבות בדיונים שנגרמו בעטיו של המשיב. בסיפא של ההחלטה נאמר:

"כל הנוגעים בדבר צריכים לחוש תחושת דחיפות לטיפול בקידום התיק; ותחושת הדחיפות משמעה שבהארכה הנוכחית, שאני מעמידה על 60 יום, ככל שלא יצלח הגישור בהקדם וייתר הוכחות - וזו כמובן האופציה המועדפת בשכל הישר - יש לקבוע ולהתחיל מועדי הוכחות, ולקבוע כמות גדולה של מועדים. ככל שאלה ייקבעו יישקל המשך המעצר, ואיני נוטע מסמרות; ואילו בהיעדר התקדמות ממשית סבורני כי לא יהא מנוס בהמשך משקילת חלופה, וכמובן ככל שתבוא השעה לכך על החלופה להיות מפוקחת, מהודקת באופן מובהק, וכרוכה בהפקדות וערבויות כאלה שעיקרו מלב המשיב מחשבת הימלטות." [ההדגשות במקור - צ.ז.]

ההליך העיקרי

5. לעת הזו, בשל סיבות שונות ודחיות הקשורות בשני הצדדים, טרם החל התיק להישמע. יצוין, כי בתקופת הארכה האחרונה, נערכו ארבע ישיבות גישור בין הצדדים, וקבועה ישיבה נוספת ליום 12.1.2014. לצערי, לבאי כוח המשיב היתה תחזית פסימית באשר לתוצאות הגישור. כמו כן, בעקבות החלטת השופט א' רובינשטיין בבש"פ 7563/13, נקבעו בתיק כ-28 מועדי הוכחות לחצי השנה הקרובה.

נימוקי הבקשה

6. במסגרת הבקשה נטען כי אותן עילות מעצר שעמדו ביסוד מעצרו הראשוני של המשיב עד לתום ההליכים, תקפות אף עתה. לטענת המבקשת, מהמשיב נשקפת מסוכנות רבה לביטחון הציבור ולרכושו. לטענתה, מסוכנות זו נלמדת מהיקפן הגדול של העבירות, התחכום, הנזק שבצידן, כמו גם מכך שהן בוצעו, לכאורה, כאשר כנגד המשיב היה תלוי ועומד כתב אישום בגין ביצוע עבירות דומות. עוד טוענת המבקשת כי נוכח העונש הכבד הצפוי למשיב במידה שירשע, קיים חשש להימלטותו מהדין. לשיטת המבקשת, אין בכוחה של חלופת מעצר לאיין את המסוכנות הנשקפת מהמשיב, מאחר שהעבירות המיוחסות לו "ביצוען פשוט וגילויין קשה" והוא יוכל להמשיך לבצען אף בחלופת מעצר הדוקה ובתנאים מגבילים חמורים.

7. ביום 6.1.2014 הגיש המשיב, בהסכמת המבקשת, תגובה בכתב לבקשה. לטענת המשיב, כיום המבקשת אינה מייחסת לו הוצאה וקיזוז של חשבוניות בגין עסקאות של התרחשו כלל, אלא הוצאת חשבוניות שאינן משקפות נכונה עסקאות שבוצעו בפועל. בהתאם לאמור, טוען המשיב, כי הנזק שאותו הוא גרם, לכאורה, קטן מזה המיוחס לו בכתב האישום. בעניין זה טוען המשיב, כי החלטות המעצר בעניינו ניתנו על בסיס הסכמתו לקיומן של ראיות לכאורה, ואולם הסכמה זו אינה משקפת עוד את המצב הראייתי הקיים כיום בתיק. לטענתו הקביעות בעניין מסוכנותו נתנו בהתאם להסכמתו הראשונית ולא בהתאם לתשתית הראייתית הנוכחית.

ביחס להימשכות ההליכים, טוען המשיב, כי הגם שהוגשו מטעמו בקשות דחייה רבות, הרי שרק שתיים מהן נבעו מטעמים הקשורים בו, וכל יתר הבקשות נבעו מכך, שאפילו עד לעת הזו, לא הועברו לידי כל חומרי החקירה. המשיב מדגיש, כי במצב דברים זה, אין לראות בו אחראי להימשכות ההליך, שכן אין לצפות מנאשם ששייב לכתב האישום, שעה שלא הועברו לידי כל חומרי החקירה. המשיב מציין, כי הוא מודע לכך שאחד הגורמים לעיכוב בהעברת חומרי החקירה הוא נסיבות אישיות מצערות הקשורות לבאת כוח המבקשת. אולם, לטענתו, לצד ההבנה למצב, הרי שהוא משליך על הימשכות ההליכים בעניינו, וכל זאת כאשר הוא נתון במעצר. לטענת המשיב בנסיבות אלו, כאשר הוא נתון במעצר במשך 11 חודשים מבלי שמשפטו החל להישמע ומבלי שניתן לחזות את מועד סיומו, אין מקום לקבל את בקשת המדינה להארכת מעצרו.

באשר למסוכנותו, מפנה המשיב לשני תסקירי המעצר החיוביים שהוגשו בעניינו. המשיב מציין כי הוא אב לתשעה ילדים קטינים, אשר עד למעצרו ניהל אורח חיים נורמטיבי. לטענתו, המבקשת לא הציגה כל ראיה בדבר החשש הנטען להימלטותו מן הדין.

הכרעה

8. לאחר העיון בבקשה ובטענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להארכת מעצרו של המשיב להידחות, בכפוף לתנאים המפורטים להלן.

בבקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, על בית המשפט לבחון את האיזון בין מכלול השיקולים והאינטרסים הקשורים במעצרו של נאשם, אשר חזקת החפות עוד עומדת לו. במסגרתו זו יש לבחון, בין היתר, את אורכה של תקופת המעצר, קצב התקדמות ההליך המשפטי וזהות הגורם האחראי להימשכות ההליך; אל מול מסוכנותו של הנאשם והצורך בשמירה על תקינות ההליך המשפטי (ראו למשל: בש"פ 552/13 מדינת ישראל נ' דלו, פסקה 5 (31.1.2013)). איזון זה בעניינו, בין הימשכות ההליך, התנהלותה של המבקשת ומסוכנותו של המשיב, מוביל למסקנה כי אין מקום לשוב ולהאריך את מעצרו של המשיב.

כאמור לעיל, כתב האישום כנגד המשיב הוגש ביום 21.2.2013. ועתה, כמעט 11 חודשים אחר כך, משפטו עדיין לא החל להישמע. יתרה מכך, בעת הזו, טרם הועברו לידי באי-כוחו מלוא חומרי החקירה בעניינו. אין להשלים עם מצב זה, שכן מלוא חומרי החקירה אמורים, ככלל, להיות מוכנים למסירה לידי הנאשם עם הגשת כתב האישום. גם אם

ניתן להבין עיכובים מסוימים בהעברת החומרים לעיון הנאשם, במקרה דנא מדובר בעיכוב שאינו יכול שלא להשליך על סוגיית המשך המעצר. יצוין כי בדיון בבקשה הובהר כי בחומרי החקירה שעדיין לא נמסרו, כלולים אף חומרים שהושגו או שניתן היה להשיגם עוד לפני הגשת כתב האישום. להתנהלותה זו של המבקשת יש ליתן משקל במסגרת בחינת בקשתה להארכת מעצרו של המשיב (השוו: בש"פ 2204/10 מדינת ישראל נ' קונין, פסקה 8 (28.3.2010)).

כך גם יש, כאמור, ליתן משקל, לכך שאנו עומדים בפני בקשה שנייה להארכת מעצר, כאשר משפטו של המשיב עדיין לא החל. יפים לעניין זה דברים שנאמרו בבש"פ 6257/12 מדינת ישראל נ' שרכס, בפסקה 13 (30.9.2012):

"לא אחת נקבע כי העובדה שמשפטו של נאשם טרם החל בחלוף תשעה חודשי מעצר, או מצוי בשלב התחלתי ביותר כבענייננו, נושאת משקל נכבד במסגרת השיקולים שעל בית משפט זה לשקול בבואו להכריע בבקשה להארכת מעצר על פי סעיף 62 לחוק המעצרים, ובמקרים מסוימים יש בה כדי להסיט את נקודת האיזון אל עבר שחרורו של הנאשם לחלופת מעצר (ראו: בש"פ 3119/04 מדינת ישראל נ' אבו עסא (8.4.2004). כן ראו מהעת האחרונה בש"פ 4363/12 מדינת ישראל נ' אבו נאסר (12.6.2012))."

בעניין זה יש אף לתת את הדעת לכך שבשל היקף החומר ומורכבותו משפטו של המשיב צפוי להימשך זמן בלתי מבוטל.

9. בנוסף לשיקולים אלו, אף בחינת מסוכנותו של המשיב מובילה למסקנה כי ניתן לשחררו לחלופת מעצר. תסקירי המעצר שהוגשו בעניינו כללו המלצות חיוביות לשחררו לחלופה. כך, בתסקיר הראשון שהוגש ביום 18.3.2013 בחן שירות המבחן את החלופה והערבים וסבר כי החלופה טובה ואפקטיבית. בתסקיר המעצר האחרון שהוגש ביום 3.9.2013 התרשם שירות המבחן כי בעקבות תהליכים אישיים חיוביים אותם עבר המשיב במעצר, חלה הפחתה ברמת הסיכון הנשקפת ממנו. בנוסף, המשיב נעדר עבר פלילי רלוונטי, למעט עבירה אחת הקשורה בזיהום סביבתי. כמו כן, אני סבור כי מצבו המשפחתי והאישי של המשיב מהווה גורם המפחית את החשש מהימלטותו מהדין.

בדיון שהתקיים בפניי, ביקשה באת כוח המבקשת להסתמך על החלטות בהן התקבלו בקשות המדינה להארכות מעצר בעבירות כלכליות גם לאחר שחלפו תשעת חודשי המעצר הראשונים. ואולם, לטעמי, לא ניתן להקיש מהחלטות אלו על ענייננו, מאחר שחומרתם גבוהה מזו שבמקרה דנא. כך, בבש"פ 8252/11 מדינת ישראל נ' בראנס (16.11.2011) יוחסה למשיבים הפעלת רשת לסחר בחשבוניות מס; נקבע לגביהם כי קיים חשש ממשי לשיבוש הליכי משפט, השפעה על עדים ופגיעה בראיות. בנוסף, למשיבים היה עבר פלילי והמלצות שירות המבחן בעניינם היו שליליות. כך גם בבש"פ 2396/13 מדינת ישראל נ' קנרש (9.4.2013) למשיבים יוחסו גם עבירות הקשורות בהלבנת הון, וביצוען בצוואת. בנוסף לכך, לאחד מהמשיבים היה עבר פלילי בעבירות דומות, ואילו ביחס למשיב השני נתן שירות המבחן המלצה שלילית.

10. ככלל, נראה כי תנאי השחרור שנקבעו על ידי בית משפט השלום באשקלון בהחלטתו מיום 18.3.2013, ככל

שהם עדיין מעשיים, הם תנאים ראויים. כדי שניתן יהיה להבטיח כי החלופה שהוצעה בעבר עדיין מתאימה וכי לא חלו שינויים שיחייבו שיקול מחודש בכל הנוגע לתנאי שחרור המשיב לחלופה, יגיש שירות המבחן לבית משפט השלום, בתוך שבעה ימים מהיום, עדכון לתסקיר המעצר ובו יציין אם הוא חוזר על המלצתו או שבפיו המלצה שונה. ככל שהשירות יהיה זקוק לארכה נוספת, ובתקווה שלא כך יהיה, יפנה בעניין לבית משפט השלום. מיד עם קבלת התסקיר ייקבע דיון בבית משפט השלום לצורך קביעת תנאי השחרור וטיב החלופה, על-פי שיקול דעתו של בית משפט השלום ועל יסוד העקרונות שנקבעו בהחלטתי.

11. לצורך קיום ההליכים בבית משפט השלום, כמפורט לעיל, אני מאריך את מעצר המשיב בשלושים יום מיום 18.1.2014 או עד למתן פסק דין בת"פ 42283-02-13 בבית משפט השלום באשקלון, לפי המוקדם. ניתן לשחרר את המשיב קודם לכן בהחלטת בית משפט השלום לאחר קיום ההליכים הנ"ל.

ניתנה היום, י"ב בשבט התשע"ד (13.1.2014).

שׁוֹפֵט